

VÝROČNÍ ZPRÁVY POLITICKÝCH STRAN ZA ROK 2014

K 1. dubnu každého kalendářního roku jsou všechny politické strany a hnutí povinny odevzdávat výroční zprávy za uplynulý kalendářní rok. Zprávy jsou veřejnosti k dispozici v Parlamentní knihovně. Dle zákona jejich kontrolu provádí jednou ročně Poslanecká sněmovna. Ministerstvo vnitra aktuálně registruje na 250 politických stran a hnutí. Toto číslo Čtrnáctideníku se zaměřilo na hospodaření stran, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně.

Povinnost předkládat výroční zprávy ukládá politickým stranám a hnutím zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Ten také stanovuje základní pravidla hospodaření stran a povinné součásti výroční zprávy (specifikované dále vyhláškou Ministerstva financí). Nepředložení výroční zprávy nebo její neúplnost může znamenat pozastavení či zrušení činnosti politické strany nebo např. pozastavení výplaty státního příspěvku na činnost či udělení pokuty.

Součástí výroční zprávy musí být mimo jiné zpráva auditora o pravdivosti účetní uzávěrky, a to bez výhrad. Kontrolu výročních zpráv provádí Kontrolní výbor Poslanecké sněmovny a o zprávách poté jedná celá Poslanecká sněmovna. V případě nedostatků či neodevzdání výroční zprávy, doporučuje výbor vládě podání návrhu k Nejvyššímu správnímu soudu na pozastavení činnosti strany či na její úplné zrušení, či pouze konstatuje nedostatky. Strany a hnutí musí nedostatky napravit do 1. 4. následujícího roku.

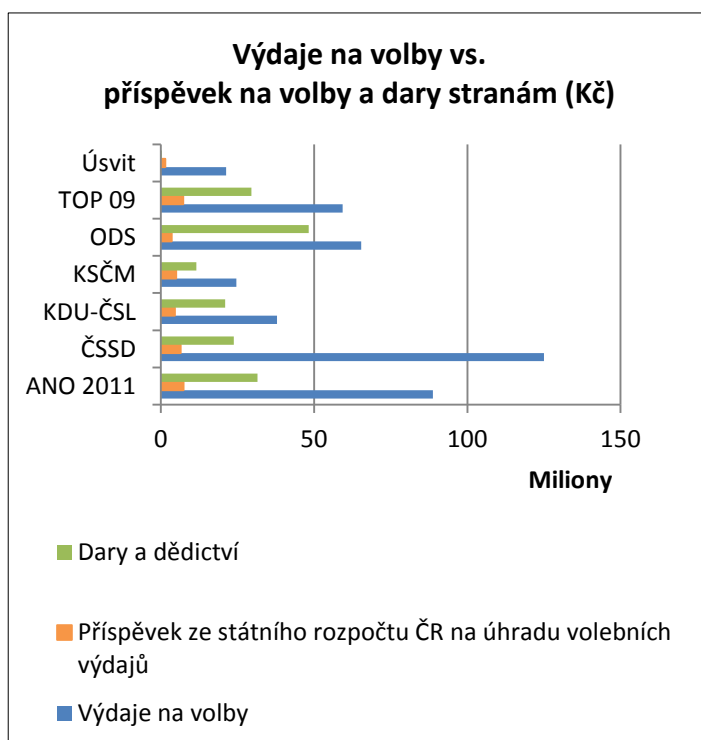
HOSPODAŘENÍ STRAN VE VOLEBNÍM ROCE 2014

V roce 2014 se konaly troje volby (do Evropského parlamentu, do zastupitelstev měst a obcí a do třetiny Senátu), proto není překvapivé, že výdaje na kampaň tvoří u většiny stran zastoupených v Poslanecké sněmovně největší podíl v rámci všech

výdajů. Výdaje na volby tvořily více než 50 % všech výdajů u ANO 2011 a TOP 09, necelou polovinu všech výdajů pak u KDU-ČSL a ČSSD. V absolutních číslech však největší položku na volby vydala ČSSD, a to přes 125 milionů korun. ANO 2011 udává výdaje na volby ve výši necelých 89 milionů, ODS přes 65 milionů a TOP 09 necelých 60 milionů. Výdaje ostatních stran se pohybují pod 40 miliony (KDU-ČSL), resp. pod 25 miliony (KSČM a Úsvit).

Politické strany v České republice mají při určitém volebním výsledku nárok na příspěvek na úhradu volebních nákladů. V případě loňských voleb se to však týká pouze těch do Evropského parlamentu. Nárok na příspěvek má každá strana, která v nich získá nejméně 1 % z celkového počtu platných hlasů. Nejvyšší příspěvek, a to více než 7 milionů Kč, tedy obdržely strany s největším úspěchem v těchto volbách – ANO 2011 a TOP 09.

Podstatným zdrojem příjmů jsou pro mnohé politické strany dary, a to zejména pro pokrytí nákladů na komunální či senátní volby. V případě TOP 09 tvoří třetinu všech příjmů, u ANO 2011, KDU-ČSL a ODS kolem 20 %. V absolutních číslech se však na darech podařilo nevíce vybrat ODS – více než 48 milionů Kč. Naopak v případě Úsvitu jsou prostředky z darů v podstatě zanedbatelné (225 000 Kč).

Některé strany si však na svou činnost musely prostředky půjčit. V případě ČSSD půjčky a úvěry tvořily 52 % všech jejích příjmů. ODS si půjčila 104 miliony korun, což činilo 43 % jejích příjmů. Půjčilo si také ANO 2011, a to 61 milionů Kč (celkem 65 milionů Kč měl v letech 2013-2014 půjčit hnutí jeho předseda Andrej Babiš¹).

Zásadním zdrojem příjmů je pro všechny strany příspěvek na činnost vyplácený ročně ze státního rozpočtu. Má dvě složky – stálý příspěvek a příspěvek na mandát. Nárok na stálý příspěvek má strana, která ve volbách do Poslanecké sněmovny získala alespoň 3 %. Každá taková strana dostane základ ve výši 6 000 000 Kč, a pak 200 000 Kč za každou desetinu procenta mezi 3 a 5 %. Příspěvek za mandát činí 855 000 Kč za mandát poslance či senátora a 237 500 Kč za mandát krajského zastupitele. Nejvyšší příspěvek na činnost v loňském roce obdržela ČSSD (143,7 milionu Kč). Dále následují KSČM (83,8 milionu Kč), ODS (64,9 milionu), ANO 2011 (52 milionů), TOP 09 (42,5 milionu), KDU-ČSL (41,7 milionu) a Úsvit (necelých 22 milionů). V případě Úsvitu činí státní příspěvek na činnost dokonce 92 % všech příjmů, u KSČM a TOP 09 zhruba polovinu, u KDU-ČSL 43 %, ANO 2011 a ČSSD zhruba třetinu příjmů a u ODS asi čtvrtinu.

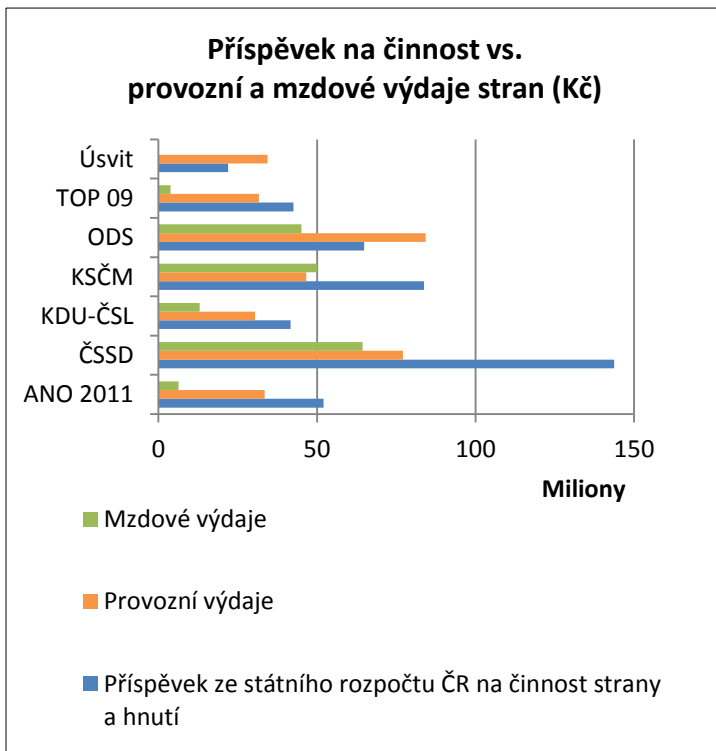
strany jsou např. nezanedbatelným zdrojem příjmy z pronájmu – KDU-ČSL a KSČM. V neposlední řadě, většina politických stran vybírá členské příspěvky. Nejvyšší relativní zisk z nich má KSČM (asi 13 % všech příjmů). V absolutních číslech nejvíce od členů vybrala ČSSD – přes 25 milionů Kč. KSČM vybrala na členských příspěvcích necelých 19 milionů korun, ODS 10,3 milionu, TOP 09 necelých 5 milionů, KDU-ČSL 4,2 milionu a ANO 2011 1,4 milionu.

Většina politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně skončila hospodaření ke konci roku 2014 ve ztrátě v řádech 50 milionů korun (TOP 09 10 milionů). Výjimku tvoří KDU-ČSL a KSČM, které skončily v kladných hodnotách. Při porovnání příjmů a výdajů v loňském roce však u většiny stran příjmy převyšovaly výdaje, vyjma TOP 09 a Úsvitu přímé demokracie Tomia Okamury.

KONTROLA HOSPODAŘENÍ POLITICKÝCH STRAN

Jak bylo uvedeno v úvodu tohoto čísla Čtrnáctideníku, kontrolu hospodaření politických stran v ČR provádí Kontrolní výbor Poslanecké sněmovny a veřejnost má možnost nahlédnout výroční zprávy v Parlamentní knihovně. Kontrola financování politických stran v ČR je však již řadu let předmětem kritiky odborníků, různých protikorupčních iniciativ či nadnárodních organizací. Již za vlády Petra Nečase se diskutovala nová legislativní úprava financování politických stran, avšak nebyla dotažena dokonce. Řešit otázku financování stran se zavázala také současná vláda ve svém programovém prohlášení.

V připomínkovém řízení se v tuto chvíli nachází návrh novely zákona o sdružování v politických stranách, jež předložilo Ministerstvo vnitra. Návrh počítá se zpřesněním údajů vedených ve výročních zprávách stran. Zároveň by měl vzniknout nezávislý kontrolní orgán pro hospodaření stran. Předkládaná novela neřeší limity pro financování stran. Předkladatelé počítají s její účinností od 1. ledna 2016.

Je třeba upozornit, že v předchozím textu nebyly zmíněny všechny zdroje příjmů a typy výdajů. Pro úplnost tedy dodejme, že pro některé

¹ <http://www.novinky.cz/domaci/365815-ano-dluzi-babisovi-65-milionu.html>

Zdroje:

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9V79VYXL>

PSP ČR – Parlamentní knihovna. Výroční finanční zprávy. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=2025>

Vláda ČR. Programové prohlášení vlády ČR. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/1991/424.html>

Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu. Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-volbach-do-evropskeho-parlamentu>

